

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode.
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Verborgen symbolen
Groep	Groep 8
Soort activiteit	Fotografieles / met de focus op het begrip 'fotobewerking'
Plaats	School
Duur	120 minuten
Rolverdeling	De leerkracht geeft de les
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Fotografie / digitale media
Thema	Maori / vertaald in 'Verborgen symbolen'
Omschrijving van de activiteit	In deze les bekijken de kinderen een presentatie over aboriginal-kunst, vormen en kleuren. Ze onderzoeken hoe ze met foto's en fotobewerking een collage kunnen maken. De kinderen fotograferen kleuren en vormen en verwerken de foto's tot een digitale collage in aboriginal-stijl. Ze bespreken het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.
Plaats in de reeks	Dit is een fotografieles die past bij het thema 'Maori'. Bij dit thema is ook een muziekles beschikbaar.
Mogelijkheden	Verzamel de resultaten van het werk van de leerlingen. Maak een expositie of een (digitaal) fotoboek na afloop van de les(sen).
Leeropbrengst	<p>SLO kerndoelen 54 / 55</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kinderen kunnen beelden gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren. - De kinderen herkennen en gebruiken vormsoorten ontleend aan de Maori. - De kinderen passen opbouw, ordening, evenwicht en betekenis toe. - De kinderen gebruiken motieven voor decoratie patronen (spiegelen, herhalen, roteren). - De kinderen kunnen digitale foto's maken en bewerken op de computer/ tablet. - De kinderen kunnen reflecteren op het eigen werk en dat van hun groepsgenoten.

UITVOERING	LES
Tijdspad	<p>Totaal: min. 120 minuten Oriënteren: 20 minuten Onderzoek: 15 minuten Opdracht 1: 20 minuten Opdracht 2: 50 minuten Reflectie: 15 minuten</p> <p>Dit tijdspad kunt u naar eigen inzicht aanpassen of verlengen.</p>
Vorbereiding	<p>Bestudeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lesactiviteiten • ‘Verborgten symbolen PO8 (presentatie)’ • De website/ app.: www.pixlr.com of Pic-collage (iPad) <p>Bestudeer de volgende bijlagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verborgten symbolen PO8 pixlr (handleiding). • Óf Verborgten symbolen PO8 Pic-collage (handleiding) <p>Zet de volgende technische materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digibord • Internetverbinding • Fotocamera’s of iPads/ tablets voor het maken van foto’s* • Kabel om de foto’s over te zetten naar de computer • Computers/ laptops/ tablets voor het bewerken van de foto’s <p>Zet de volgende materialen klaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wit A4 papier • Kleurpotloden <p>Tip: Voeg eventueel eigen afbeeldingen en video/muziekfragmenten toe die aansluiten bij het onderwerp en de interesses van de kinderen.</p> <p>* Zorg voor voldoende fotocamera’s/ iPads/ tablets. De kinderen kunnen per groepje van 3 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p>
Oriënteren	<p><u>Start met een gesprek</u> over het thema ‘Maori’. Laat de kinderen vervolgens eigen ideeën formuleren en associëren op het onderwerp ‘Verborgten symbolen’.</p> <p><u>Start de presentatie:</u> ‘Verborgten symbolen PO8 (presentatie)’.</p> <p>Toon afbeelding 1. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je hier? - Hoe zouden deze ‘tekeningen’ gemaakt zijn? - Welke vormen komen er steeds terug? <p>Ter informatie: Je ziet hier een afbeelding van grottekening van Aboriginals uit de oudheid. De tekeningen zijn gemaakt met kleurstoffen. Sommige tekeningen zijn direct met de kleurstof gemaakt en bij anderen zijn vormen op de rots gelegd en vervolgens is er met de kleurstof omheen</p>

gegaan. Je ziet vooral handen terugkomen, maar ook soort gebogen vormen (vaak 2 naast elkaar) en soort van 'vogelpootjes'. Als je goed zoekt zie je ook rechts de vorm van een boemerang.

Toon afbeelding 2.

Stel vragen als:

- Wat zouden dit kunnen zijn? Waarom denk je dat?
- Wat valt je op aan de maskers?
- Welke vormen zie je?
- Welke kleuren zie je?

Ter informatie:

Het hoofd is voor de Maori het belangrijkste deel van het lichaam en die wordt dan ook vaak afgebeeld in het hout. Ook de tatoeages (moko) van de Maori zijn wereldwijd bekend. Moko gezicht tatoeages worden nog steeds gedragen door Maori die de traditie van hun voorouders voort willen zetten. Waarschijnlijk zijn de Moko's ontstaan omdat de Maori geloofden op deze manier een spirituele band te krijgen met de stamvaders. Dezelfde ontwerpen die op beelden werden aangebracht van regionale goden, werden ook op het gezicht getatoeëerd.

Toon afbeelding 3.

Stel vragen als:

- Welke vormen herken je?
- Wat zouden ze kunnen betekenen?
- Welke vormen zag je ook in de grottekeningen?

Ter informatie:

Je ziet hier oude Maori symbolen. Deze symbolen werden lang geleden gebruikt, maar ook nu zie je ze nog terug in Maori kunstvormen. Sommige vormen zijn heel herkenbaar, bijvoorbeeld de slang (snake), mensen die zitten (people sitting) of de boemerang (boomerang). De vormen van de emu en boemerang zag je ook terug in de grottekening van de eerste afbeelding.

Toon afbeelding 4.

Stel vragen als:

- Welke kleuren zie je?
- Wat valt je op aan de afbeelding?
- Hoe zou dit gemaakt kunnen zijn?
- Welke vormen herken je uit de vorige afbeelding?
- Wat betekenen ze?

Ter informatie:

Vergelijk samen met de kinderen de vormen uit deze afbeelding en uit de vorige afbeelding en probeer de betekenis te achterhalen. De kunst van de Maori is soms heel kleurrijk en zit bomvol symbolen. Dit schilderij is gemaakt uit allemaal hele kleine stipjes bij elkaar. Er zitten overal verborgen symbolen in verwerkt.

Toon afbeelding 5.

Stel vragen als:

- Welke verschillen zie je?
- Waar doet het je aan denken?
- Welke vormen herken je?

	<p>Ter informatie: In deze werken is gewerkt met lijnen, vormen en stippen. Je ziet soms herkenbare vormen, zoals de kangoeroe en bloemen, maar je ziet ook delen die alleen maar bestaan uit motieven.</p> <p>Toon afbeelding 6. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zie je hier? - Op welke manier zou je deze vormen kunnen gebruiken voor Maori vormen? <p>Ter informatie: Jullie gaan straks foto's maken van structuren en texturen die je om je heen vindt. Uit die foto's kun je dan weer stukjes digitaal knippen en plakken om je eigen Maori kunstwerk te maken. Structuren zie je overal. Zo kun je een tapijt van heel dichtbij, blaadjes van de bomen of zelfs water of lucht gebruiken.</p> <p>Toon afbeelding 7. Stel vragen als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe zijn foto's hier gebruikt om Maori symbolen te maken? - Welke vormen zie je? - Welke kleuren zie je? <p>Ter informatie: De symbolen in deze Maori collage zijn gemaakt van verschillende foto's van vormen en structuren. Zo zijn de slangen gemaakt van foto's van dichtbij van een vloerbedekking, de stippen zijn van dakpannen en sinaasappels en je ziet ook afbeeldingen van lucht en, bladeren en hout terugkomen.</p>
Onderzoek	Vertel: Maak met je groepje een schets van de vormen en kleuren die je in je Aboriginal-collage terug wil laten komen.
Opdracht 1	<p>Geef <u>een instructie</u> over het bedienen van de camera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertel met welke 'knop' je de foto maakt. • Laat zien waar je de foto op de camera bekijkt. • Leg uit hoe je werkt met het kader op de camera. Staat alles wat je op de foto wilt in beeld? Door de camera dichterbij te houden of een stapje achteruit te doen kun je andere dingen in beeld brengen. • Gebruik het begrip compositie. Laat de kinderen nadenken over de plaatsing van wat ze gaan fotograferen. • Besteed aandacht aan scherp stellen. Leg uit dat je scherpe foto's krijgt door de camera stil te houden door het gebruik van een statief of stabiele ondergrond. • Leg het gebruik van een statief uit. • Vertel dat mensen die bewegen onscherp kunnen worden op een foto, maar dat je dat ook met opzet kunt doen (bijvoorbeeld om beweging te laten zien). • Leg uit dat je licht nodig hebt om te fotograferen. Hoe meer licht er is hoe meer scherper je foto wordt. Tegenlicht zorgt voor donkere silhouetten. Vertel dat je extra lichtbronnen kunt gebruiken om iets uit te lichten of om extra schaduwen te creëren. • Benadruk het gebruik van verschillende camerastandpunten. Je kunt een foto van boven, onder, dichtbij of veraf maken.

	<ul style="list-style-type: none"> • Leg uit je een foto kunt bewerken met een programma op de computer/ tablet. <p>Tip: Gebruik zo min mogelijk de zoomfunctie. De kwaliteit van de foto gaat achteruit.</p> <p>De kinderen kunnen per groepje van 3 werken met 1 apparaat of rouleren indien er minder apparatuur beschikbaar is.</p> <p>Kijk om je heen en zoek naar kleuren, vormen en structuren die je voor je Aboriginal-collage nodig hebt. Maak de foto's van heel dichtbij zodat je de structuren en kleuren goed kunt zien. Let er wel op dat de foto's zo scherp mogelijk zijn. Je kunt in de 2^e opdracht zelf vormen uit de foto's knippen met het bewerkingsprogramma, je foto hoeft dus niet per se al de juiste vorm te hebben. Mocht je vormen zien die je goed kunt gebruiken dan mag je daar natuurlijk wel een foto van maken. Je kunt ook al een foto maken van een kleur of textuur die je als achtergrond kunt gebruiken.</p>
Opdracht 2	<p>Leg uit hoe je foto's kunt bewerken met www.pixlr.com of de app Pic-collage (iPad. Raadpleeg voor de gebruiksaanwijzing de handleidingen 'Verborgen symbolen PO8 pixlr (handleiding)' of 'Verborgen symbolen PO8 Pic-collage (handleiding)').</p> <p>Leg uit hoe je:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een foto kunt inladen • Vormen uit een foto kunt knippen. • Een uitgeknipte vorm kunt plakken in een andere afbeelding. • Een uitgeknipte vorm kunt dupliceren en verplaatsen. • Een uitgeknipte foto kunt vergroten, verkleinen en draaien. <p>Bekijk je schets en knip via het bewerkingsprogramma stukken uit de foto's die je hebt gemaakt in de vorm die je nodig hebt. Plaats de vormen bij elkaar in een nieuwe afbeelding tot je eigen Aboriginal-collage.</p> <p>Neem ruim voor het einde van de opdracht tijd om de foto's naar de computer over te zetten. Laad de gekozen foto's via een kabel naar de computer zodat ze op het Digibord te bekijken zijn.</p>
Reflectie	<p>Bekijk samen de resultaten en bespreek zowel het proces als de inhoud van deze les. Stel bijvoorbeeld de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat heb je geleerd over het maken van een collage? - Hoe ging het bewerken van de foto's? Wat zou je een volgende keer anders doen? - Wat heb je geleerd over het maken van een foto?
Reflectie op het thema	<p>Waar kun je nog meer foto's van maken als je denkt aan het thema 'Maori'?</p> <p>Thuis kunnen/mogen de leerlingen hier ook mee aan de slag.</p>